

Reactie op consultatieversie ‘Wet bevordering mediation’¹

29 september 2016

Inleiding

De Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister voor Wonen en Rijksdienst hebben de Wet bevordering mediation op 13 juli 2016 ter consultatie voorgelegd. Het wetsvoorstel beoogt de toepassing van mediation als methode van geschiloplossing te stimuleren en regelt de invoering van een register voor mediators. Doel is om waarborgen te bieden voor de kwaliteit en de integriteit van de mediators en hun dienstverlening. Als sluitstuk regelt het wetsvoorstel tuchtrechtspraak via welke weg tevens maatregelen kunnen worden opgelegd. Uit de Memorie van Toelichting Wet bevordering mediation concept consultatie 2016, blijkt dat mediation veel voordelen biedt, maar ook dat het nog onvoldoende wordt ingezet.²

Internationaal kinderrechtenskader ³

Defence for Children wil in het kader van het wetsvoorstel aandacht vragen voor de mogelijkheden voor mediation in jeugdzaken. Kinderen zijn kwetsbaar en verschillen van volwassenen in hun emotionele en psychologische ontwikkeling. Volgens artikel 40 van het VN-Kinderrechtenverdrag is het van belang dat zaken van minderjarigen waar dat kan buiten de rechter om worden afgedaan (diversion). Daarbij staat een pedagogische aanpak voorop, waarbij geldt dat kinderen moeten kunnen leren en zich moeten kunnen ontwikkelen. Ook uit de toelichting die het VN-Kinderrechtencomité geeft in het *General Comment no 10: Children’s rights in Juvenile Justice* blijkt dat een aanpak gericht op het verbeteren van communicatie via mediationgesprekken en herstelrecht specifiek voor minderjarigen verder ontwikkeld en algemeen ingevoerd moet worden.

General Comment no 10: Children’s rights in Juvenile Justice

3. (...)This juvenile justice, which should promote, inter alia, the use of alternative measures such as diversion and restorative justice, will provide States parties with possibilities to respond to children in conflict with the law in an effective manner serving not only the best interests of these children, but also the short- and long-term interest of the society at large.

Best interests of the child (art. 3)

10. In all decisions taken within the context of the administration of juvenile justice, the best interests of the child should be a primary consideration. Children differ from adults in their physical and psychological development, and their emotional and educational needs. Such differences constitute the basis for the

¹ Voluit: Wet houdende regels ter bevordering van de kwaliteit van mediators en het gebruik van mediation als alternatieve vorm van geschiloplossing.

² Memorie van Toelichting Mediation bij de Wet bevordering mediation concept consultatie 2016, p. 20.

³ Diverse internationale standaarden onderschrijven het belang van mediation en herstelrecht: 1999 Council of Europe Recommendation No. R (99) 19 on mediation in penal matters, the 2001 EU Council Framework Decision on the standing of victims in criminal proceedings en de 2012 Victim Directive: 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime

lesser culpability of children in conflict with the law. These and other differences are the reasons for a separate juvenile justice system and require a different treatment for children. The protection of the best interests of the child means, for instance, that the traditional objectives of criminal justice, such as repression/retribution, must give way to rehabilitation and restorative justice objectives in dealing with child offenders. This can be done in concert with attention to effective public safety.

Bij geschillen waar kinderen en jongeren bij betrokken zijn, gaat de voorkeur er dan ook naar uit om eerst in gesprek te gaan. Kinderen en jongeren leren daarmee zelf verantwoording te nemen voor problemen en om deze met elkaar op te lossen.

Jeugd

Defence for Children constateert dat mediation in jeugdzaken nog veel te weinig wordt toegepast en ingezet. Uit onderzoek blijkt dat diversion, waaronder herstelrecht en leerinterventies, een effectief antwoord zijn voor de aanpak van jeugdige overtredders (*first en second offenders*).⁴ Kinderen en jongeren die met civiel-, bestuurs- en met name het jeugdstrafrecht te maken krijgen kunnen veel hebben aan mediation bij het oplossen van problemen. Professor Theo Doreleijers en professor Eveline Crone hebben uitgebreid onderzoek gedaan naar jongvolwassenen. Het brein van jongeren is in ontwikkeling tot ongeveer het 25^e levensjaar.⁵ Dit is een gegeven waar ook in het recht rekening mee moet worden gehouden. Dat gebeurt wel in aparte regelingen en wetten zoals het jeugdstrafrecht en het adolescentenrecht. Ook zijn er aparte jeugdinstanties en is er een aparte Kinderombudsman. Echter, een goed systeem, met aparte regels en een specifiek aanbod waarin rekening is gehouden met leeftijd en goede voorlichting over mediation in zaken van minderjarigen en jongvolwassenen ontbreekt in Nederland nog. Kinderen en jongeren krijgen in civiele/ of strafzaken niet standaard een aanbod in het kader voor mediation. Daarnaast ontvangen zij onvoldoende informatie over de mogelijkheden van mediation.

Het is een gemiste kans dat er in het Wetsvoorstel bevordering mediation geen aparte aandacht wordt besteed aan minderjarigen en jongvolwassenen. Ook met dit wetsvoorstel blijft het onduidelijk hoe mediation verder verankerd kan raken in jeugdzaken en hoe bevorderd wordt dat minderjarigen en jongvolwassenen toegang krijgen tot een landelijk aanbod van mediation en herstelrecht dat specifiek is ontwikkeld voor deze doelgroep.

Aanbevelingen mediation en herstelrecht voor jeugd en jongvolwassenen

Defence for Children beveelt de minister aan om te zorgen voor een goede (wettelijke) toegang en een landelijk dekkend aanbod van mediation en herstelrecht voor minderjarigen en jongvolwassenen. In dit kader is het van belang om specifiek voor deze doelgroep een aantal zaken te waarborgen:

- voorlichting: minderjarigen en jongvolwassenen goed worden voorgelicht over de mogelijkheden van een mediation gesprek of herstelrecht;
- specialisatie en aantekening in het register: voldoende mediators die specifieke kennis hebben over jeugd en daarmee bekend zijn met de dynamiek die ontstaat in jongerenconflicten. Belangrijk is dat zij in jeugdzaken in staat zijn met minderjarigen en jongeren in gesprek te gaan en een oplossing in een geschil te stimuleren;
- doorverwijzing: rechters in het civiele-, en bestuursrecht en officieren van justitie in het strafrecht weten welke zaken geschikt zijn om door te verwijzen naar mediation;

⁴ Dr Ineke Pruin and Professor Frieder Dünkel, Better in Europe? European responses to young adult offending', Universität Greifswald, (2015).

⁵<http://nieuws.leidenuniv.nl/nieuws-2012/eveline-crone-maakt-korte-metten-met-idee-van-onrijp-puberbrein.html>; http://www.nature.com/nrn/journal/v13/n9/abs/nrn3313.html?WT.ec_id=NRN-201209; <http://www.rd.nl/prof-theo-doreleijers-is-begaan-met-criminele-jongeren-1.322416>

- maatwerk: maatwerk mogelijk maken zodat de aanpak goed afgestemd is op de minderjarige of jongvolwassene;
- budget: maak budget beschikbaar bij de gemeente en rechterlijke macht om *evidence based best practises* voor jongeren beschikbaar te maken;
- preventie: maak mediation voor jongeren een vroeg stadium toegankelijk via de succesvolle wijkaanpak zoals de "vreedzame stad" en tijdens de ZSM-fase bij het Openbaar Ministerie;
- onderzoek: vergelijk het gebruik van mediation en herstelrecht met andere landen waar herstelrecht voor minderjarigen en jongeren een basis heeft in de wet, zoals in België, Schotland, etc.

Defence for Children, contactpersoon: Mr. Maartje Berger, m.berger@defenceforchildren.nl